

Ф А Р М О Н И
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДАР БОРАИ КОНСЕПСИЯИ АМНИЯТИ ИТТИЛООТИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Бо мақсади таъини ва рушди сиёсати давлатӣ дар таъмини амния-
ти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон **ф а р м о н м е д и х а м**:

1. Консепсияи амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ
карда шавад (замима мегардад).
2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мӯҳлати се моҳ:
 - Барномаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистонро
таҳия ва тасдиқ намояд;
 - оид ба таъмини таъкиливу молиявии татбиқи Консепсияи мазкур
тадбирҳои зарурӣ андешиад;
 - қарорҳои худро ба Фармони мазкур мутобиқ созад.
3. Назорати рафти иҷрои Фармони мазкур ба зимми Шӯрои амния-
ти Ҷумҳурии Тоҷикистон гузарида шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Э. Раҳмонов

ш. Душанбе
7 ноябри соли 2003
№ 1175

Бо Фармони
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 7 ноябри соли 2003 № 1175
тасдиқ шудааст

К О Н С Е П С И Я И
амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Консепсияи амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон маҷмӯи ақи-
даҳои расмӣ ба мақсад, вазифаҳо, принципҳо ва самтҳои асосии таъ-
мини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ифода мекунад.

Ин Консепсия барои:

таъини сиёсати давлатӣ дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии
амлаки Ҷумҳурии Тоҷикистон;

таҳияи тақлифҳо барои тақмили таъмини ҳуқуқӣ, методӣ, илмӣ-тех-
никӣ ва таъкили амнияти иттилоотии миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
таҳияи барномаҳои мақсадиҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷум-
ҳурии Тоҷикистон, ҳамчун асос хизмат мекунад.

I. Амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

I.1. Манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иттилоотӣ
ва таъмини онҳо:

Марҳалаи ҳозираи инкишофи ҷамъият бо афзудани нақши соҳаи
иттилоотӣ, ки маҷмӯи иттилоот ва сохтори иттилоотиро дар бар гирифт-
та, ҷамъиярӣ, ташаккул, паҳн ва истифодаи иттилоот, инчунин визои
танзими муносибатҳои ҷамъиятии дар ӯ ҳол бавуҷудомадаро амалӣ ме-
намояд, тавсиф карда мешавад. Соҳаи иттилоотӣ омиле таъкилкунандаи
системаи ҳаёти ҷамъиятӣ мебошад. Вай ба вазъи сиёсӣ, иқтисодӣ, мудо-
фия ва ғайра, ки амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро таъкил ме-
намоянд, ғайроне таъсир мерасонад, ки дар навбати худ ҷиддан аз
таъмини амнияти иттилоотӣ вобастагӣ дорад.

Дар таҳти амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳолати ҳимоя-
шавии манфиатҳои миллии он дар соҳаи иттилоот, ки бо маҷмӯи ман-
фиатҳои мутавозини шахсият, ҷамъият ва давлат муайян карда меша-
ванд, фаҳмида мешавад.

Манфиатҳои шахсият дар соҳаи иттилоот аз татбиқи ҳуқуқҳои кон-
ституционии инсон ва шахрванд дастрасӣ ба иттилоот, барои истифодаи
иттилоот ба манфиати амалӣ намудани ғайриқонунии бо қонун манъ нашуд-
да, инкишофи ҷисмонӣ, маънавӣ ва зеҳнӣ, инчунин ҳимояи иттилооте,
ки амнияти шахсро таъмин менамояд, иборат аст.

Манфиатҳои ҷамъият дар соҳаи иттилоот аз таъмини манфиати шах-
сият дар ин соҳа, пойдеории демократия, бунёди давлати демократӣ, ҳу-
қуқбунёд, дунявӣ ва унитарӣ, комбӣ ва ҷуштибонии ризоияти ҷамъиятӣ,
тозагии маънавии Тоҷикистон иборатанд.

Манфиати давлат дар соҳаи иттилоот аз таъкили шароитҳои барои
инкишофи мутаносиби инфраструктураҳои иттилоотӣ, барои татбиқи ҳу-
қуқу озодиҳои конституционии инсон ва шахрванд дар соҳаи гирифтани
ва истифодаи иттилоот бо мақсади таъмини мустаҳкамии сохтори консти-
туционӣ, соҳибхотирӣ ва таъминоти арзиш Ҷумҳурии Тоҷикистон, ус-
тувори сиёсӣ, иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ, таъмини қатъии қонуният ва тар-
тиботи ҳуқуқӣ, инкишофи ҳамкориҳои баробарҳуқуқ ва муфиди байнал-
милалӣ иборат мебошад.

Дар асоси манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ит-
тилоот, вазифаҳои стратегӣ ва ҷорӣ сиёсати дохилӣ ва хориҷии давлат
онд ба таъмини амнияти иттилоотӣ таъкил дода мешаванд.

Зери мафҳуми сарчашмаҳои таҳдид ба амнияти иттилоотӣ, аз ҷумла
қўшину ҳарифони эҳтимоли ба маҳдуд намудани манфиатҳои Ҷумҳурии
Тоҷикистон дар фазои иттилоотии ҷаҳонӣ, таъкил карда баровардани вай
аз бозори ҳарҷӣ ва дохилӣ, тезитундшавии рақобати ҷаҳонӣ барои ба
даст овардани захираҳои иттилоотӣ-техникӣ фаҳмида мешавад.

Ҷор манфиати асосии таъкилкунандаи манфиатҳои миллии Ҷумҳу-
рии Тоҷикистон дар соҳаи иттилоотӣ фарқ карда менаманд.

Ҷамъии таъкилкунандаи манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон
дар соҳаи иттилоот — аз риояи ҳуқуқу озодиҳои конституционии инсон
ва шахрванд дар соҳаи гирифтани иттилоот ва истифодаи он, таъмини

тозагиш маънавии ҷумҳурӣ, нигоҳ доштан ва мустаҳкам намудани арзишҳои ахлоқии ҷамъият, анъанаҳои ватандӯстӣ ва инсонпарварӣ, иқтидори мадапӣ ва илмӣ мамлакат иборат аст.

Барои ба ин ноил шудан талаб карда мешавад:

баланд бардоштани самаранокии истифодабарии инфраструктураҳои иттилоотӣ ба мақсади илқишҳои ҷамъиятӣ, муттаҳидшавии ҷамъият, эҳёи маънавии халқи Тоҷикистон;

тақмил додани тартиби таъликул, нигоҳдорӣ ва истифодаи оқилонаи захираҳои иттилоотӣ, ки асоси иқтидори илмӣ-техникӣ ва маънавии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ташкил менамоянд;

таъминии ҳуқуқи озодиҳои конститутсионии инсон ва шаҳрванд дар бобати озодона ҷӯстан, гирифтани, додан, эҷод кардан ва паҳн намудани иттилоот бо ҳама гуна тарзҳои қонунии, гирифтани иттилооти боэътимод дар бораи ҳолати муҳити атроф;

таъминии ҳуқуқи озодиҳои конститутсионии инсон ва шаҳрванд ба сирри шахсӣ ва онлайӣ, сирри муқотибот, гуфтугӯҳои телефонӣ, хабарҳои почтаӣ, телеграфӣ ва дигар хабарҳо барои ҳимояи шаъну шараф ва номи неки худ;

устувор намудани механизмҳои танзими ҳуқуқии муносибатҳо дар соҳаи ҳифзи молликияти зеҳнӣ, таъкили шароитҳо барои риоя намудани маҳдудиятҳои бо қонунгузорӣ муқарраршуда барои дастрасӣ ба иттилооти махфӣ;

нафолат додани озодии ахбори умум ва маъни сензура;

роҳ надодан ба тарғибу ташвиқоте, ки барои барангехтани адовати иҷтимоӣ, ҷаҳодпарастӣ, миллатгарой ё мазҳабӣ мусоидат менамояд;

маъни дар бораи ҳаёти шахсии инсон бе розигия ӯ ҷамъ намудан, нигоҳ доштан, истифода ва паҳн кардани иттилоот ва дигар иттилооте, ки руҳсат ба он бо қонунгузорӣ маҳдуд карда шудааст.

Дуҷумин ташкилкунандаи маъфйатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иттилоот таъминии иттилоотӣ сиёсати давлатӣ, вобаста ба расонидаани иттилооти саҳеҳ ба халқи Тоҷикистон ва ҷомеаи байналмилалӣ дар бораи сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Маҷмӯи расмӣи он оид ба рӯйдодҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ аҳамиятнокӣ ҷумҳурии ва ҳаёти байналхалқӣ, бо таъминии дастрасии шаҳрвандон ба захираҳои иттилоотии қушодаи давлатиро дар бар мегирад.

Барои ба ин ноил шудан талаб карда мешавад:

пурқувват намудани воситаҳои ахбори умуми давлатӣ, насб намудани имкониятҳои сарӣ вақт ба шаҳрвандони ҷумҳурии ва хориҷӣ расонидани иттилооти саҳеҳ;

босуръат ташаккул додани захираҳои иттилоотии қушодаи давлатӣ, баланд бардоштани самаранокии истифодаи барфақоронаи онҳо.

Сеюмин ташкилкунандаи маъфйатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иттилоот истифодаи технологияҳои ҳозиразамони иттилоотӣ, таъкили саноати ватании иттилоот, аз ҷумла саноатикунони воситаҳои иттилоотикунони телекоммуникатсионӣ ва алоқа, таъминии талаботи бозори дохилӣ бо маҳсулоти он, инчунин таъминии ҷамъшавӣ, бе осеб нигоҳ доштан ва истифодаи самаранокии захираҳои иттилоотии ватаниро дар бар мегирад.

Барои ба ин ноил шудан талаб карда мешавад:

илқишҳои ва тақмил додани инфраструктураи физии ягонаи иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

ташкили саноати ватании хизматрасонии иттилоотӣ, воситаҳои дастгоҳӣ ва барномавии ҳифзи иттилоот ва усулҳои назорат аз болои самаранокии онҳо ва баланд бардоштани самаранокии истифодаи захираҳои иттилоотии давлатӣ;

таъмини дастгирӣ давлатии тадқиқотҳои бунёдӣ ва амалии ватанӣ, таҳқиқот дар соҳаҳои иттилоотикунонӣ, телекоммуникатсиякунонӣ ва алоқа.

Чоруми ташилкунандаи мафҳматҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иттилоот ҳимояи захираҳои иттилоотӣ аз дастрасии бечозат, таъмини амнияти системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионии дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба қор андохтанишуда ва ҳам сохтанишавандаро дар бар мегирад.

Барои ин мақсадҳо зарур аст:

баланд бардоштани амнияти системаҳои иттилоотӣ, аз ҷумла шабакаҳои алоқа, пеш аз ҳама амнияти шабакаҳои ибтидоии алоқа ва системаҳои иттилоотии мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соҳаҳои молиявӣ-қарбидӣ ва бонкӣ, соҳаҳои фаъолияти хоҷагидорӣ, илчунин система ва воситаҳои иттилоотикунонии Қувваҳои Мусаллаҳ ва техникаи қарбӣ, системаи идоракунии қўшунҳо ва аслиҳо;

таъмини ҳифзи маълумоте, ки сирри давлатиро тапқил менамоянд; васеъ намудани ҳамкории байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи инкишоф ва беҳавф истифода бурдани захираҳои иттилоотӣ, муқовимат намудан ба таҳдиди сар кардаи муборива дар соҳаи иттилоот.

1.2. Намудҳои таҳдид ба амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Аз рӯи хусусияти умумии худ таҳдид ба амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба намудҳои зерин тақсим менамояд:

таҳдид ба ҳуқуқи озодиҳои конституционии инсон ва шаҳрванд дар соҳаи ҳаёти маънавӣ ва фаъолияти иттилоотӣ, шуурнокии фардӣ, гурӯҳӣ ва ҷамъиятӣ, эҳёи маънавии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

таҳдид ба ташикли саноати иттилоотии ватанӣ, аз ҷумла саноати воситаҳои иттилоотонӣ, телекоммуникатсионӣ ва алоқа, таъмини талаботи бозори дохилӣ, илчунин таъмини қамъоварӣ, бе осеб нигоҳ доштан ва истифодаи самараноки захираҳои иттилоотии ватанӣ;

таҳдид ба амнияти воситаҳо ва системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионии дар қаламрави ҷумҳурӣ, ба қор андохтанишуда ва ҳам сохтанишаванда.

Ҷуми таҳдидҳо шуда метавонанд:

аз тарафи мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии қабул намудани санадҳои меъёрию ҳуқуқие, ки ҳуқуқи озодиҳои конституционии шаҳрвандро дар соҳаи ҳаёти маънавӣ ва фаъолияти иттилоотӣ маҳдуд менамоянд;

ба вуҷуд овардани монополия барои тамаққул, гирифтани ва пахши иттилоот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла бо истифодаи системаҳои телекоммуникатсионӣ;

маҳдудияти беандозаи ғайроқилонаи дастрасӣ ба иттилооти зарурии ҷамъиятӣ;

таъбиқи эддиҳуқуқии воситаҳои махсус таъсиррасонӣ ба шуурӣ фардӣ, гурӯҳӣ ва ҷамъиятӣ;

аз тарафи мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии таъкилотҳо ва шаҳрвандон иҷро накардани талаботи қонунгузорие, ки муносибатҳо ро дар соҳаи иттилоотӣ ба танзим мебарорад;

ғайриқонунӣ маҳдуд намудани дастрасии шаҳрвандон ба захираҳои иттилоотии қушодаи мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба маводи қушодаи бойгонӣ, ба дигар иттилооти қушодаи аз ҷиҳати иҷтимоӣ аҳамиятнок;

бетартиб ва хароб кардани системаҳои ҷамъоварӣ ва нигоҳдории арзишҳои фарҳангӣ, аз ҷумла бойгонӣҳо;

вайронкунии ҳуқуқи озодаҳои конституционии инсон ва шаҳрванд дар соҳаи ахбори умум;

берун кардани агентҳои иттилоотии Тоҷикистон, воситаҳои ахбори умум аз бозори дохилии иттилоотӣ ва пурзӯр намудани вобастагии муҳити маънавӣ, иқтисодӣ ва сиёсии ҳаёти ҷамъиятии ҷумҳурӣ ба сохторҳои иттилоотии хориҷӣ;

беқурбшавии арзишҳои маънавӣ, таъвиқоти намунаҳои фарҳанги оммавӣ, ки ба парастии зӯрӣ, ба арзишҳои маънавӣ ва ахлоқие асос ёфтанд, ки ҳилофи арзишҳои дар ҷамъияти Тоҷикистон қабулшуда мебошанд;

паст шудани иқтидори маънавӣ, ахлоқӣ ва эҷодии аҳолии Тоҷикистон, ки ҷиддан таъбири захираҳои меҳнатиро барои ҷорикунӣ ва истифодаи технологияҳои навтарин, аз ҷумла иттилоотӣ, мушкил мегардонад;

қаллобии иттилоотӣ (маълумоти дурӯғ, пинҳонкунӣ ё вайронкунии иттилоот).

Таҳдид ба таъминии иттилоотии сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон шуда метавонад:

монополиякунонии бозори иттилоотии Тоҷикистон, бахшҳои алоҳидаи он аз ҷониби сохторҳои иттилоотии ватанӣ ва хориҷӣ;

муҳосира кардани фаъолияти воситаҳои ахбори умуми давлатии ахборотдиҳӣ ба шунавандাগони Тоҷикистон ва хориҷӣ;

самаранокии пасти таъминии иттилоотии сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар натиҷаи кам будани кадрҳои балағдихтисос, мавҷуд набудани системаҳои таъкикул ва татбиқи сиёсати иттилоотии давлатӣ.

Таҳдид ба таъкил ва инкишофи савоати иттилоотии ватанӣ, аз ҷумла савоати воситаҳои иттилоотонӣ, телекоммуникатсионӣ ва алоқа, таъминии талаботи бозори дохилӣ бо маҳсулоти он, инчунин таъминии ҷамъкорӣ, бе осеб нигоҳ доштан ва истифодаи самаранокӣ захираҳои иттилооти ватанӣ шуда метавонанд;

муҳолифат кардан ба дастрасии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба технологияи навтарини иттилоотӣ, инчунин таъкил намудани шароитҳо барои пурзӯр намудани вобастагии технологияи Тоҷикистон дар соҳаи технологияи ҳозиразамон;

аз тарафи мақомоти ҳокимияти давлатӣ харидани воситаҳои хориҷии иттилоотонӣ, телекоммуникатсия ва алоқа дар сурати мавҷуд набудани воситаҳои монанди ватанӣ;

ба хориҷа рафтани мутахассисон ва дорандагони ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ.

Таҳдид ба амнияти воситаҳо ва системаҳои иттилоотӣ, телекоммуникатсионии дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба қор андохташуда, ҷорӣшуда ва ҳам сохташаванда шуда метавонанд:

ҷамъкунӣ ва истифодаи ғиддиҳуқуқии иттилоот;

вайронкунии технологияи коркарди иттилоот;

дар маҳсулоти дастгоҳӣ ва барномавӣ ҷорӣ намудани қисматҳои иҷрокуандаи вазифаҳои ки бо ҳуҷҷатҳои ба ин маҳсулот мансуб пешбинишудаанд;

таҳия ва пахши барномаҳои, ки ғаёлияти мӯътадили системаҳои иттилоотӣ ва иттилоотӣ-телекоммуникатсионӣ, аз ҷумла системаҳои ҳифзи иттилоотиро вайрон менамоянд;

нобуд кардан, зарар расондан, ғурунишонии радиоэлектронӣ ё ҳаробунии воситаҳои ва системаҳои коркарди иттилоот, телекоммуникатсия ва алоқа;

таъсиррасонӣ ба системаҳои паролӣ-калидии ҳифзи системаҳои автоматикунонидашудаи коркард ва пахши иттилоот;

қомпрометатсияи калидҳо ва воситаҳои ҳифзи хати рамзии иттилоот; ихроҷ шудани иттилоот бо роҳҳои техникӣ;

ҷорӣ намудани дастгоҳи электронӣ барои расби иттилоот бо роҳҳои алоқа, инчунин дар бинои хизмати мақомоти ҳокимияти давлатӣ, корхонаҳо, муассисаи ташкилотҳо сарфи назар аз шакли моликияти;

нобуд, вайрон ва ҳароб кардан ё горат кардани ҳоминҳои мошинӣ ва дигари иттилоотӣ;

ба даст даровардани иттилоот дар шабакаҳои таҳвили маълумот ва дар хатҳои алоқа, рамзкушоии ин иттилоот ва таҳмили иттилооти бардурӯғ;

истиғдоди технологияҳои сертификатсияшудаи иттилоотии ватанӣ ва хориҷӣ, воситаҳои ҳифзи иттилоот, воситаҳои иттилоотонӣ, телекоммуникатсия ва алоқа ҳангоми ташкил ва иттилоот додани инфраструктураҳои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

дастрасии рӯхсатдодашуда ба иттилооте, ки дар бонкҳо ва базии маълумотҳо мавҷуданд;

вайронкунии маҳдудиятҳои қонунӣ ба пахши иттилоот.

1.3. Сарчашмаҳои таҳдиди амнияти иттилоотии миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Сарчашмаҳои таҳдиди амнияти иттилоотии миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба берунӣ ва дохилӣ тақсим мешаванд. Ба сарчашмаҳои берунӣ мансубанд:

ғаёлияти сохторҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, ҳарбӣ, разведкавӣ ва иттилоотии хориҷӣ, ки ғидди манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иттилоот равона карда шудааст;

қўшии мамлакатҳои ҳарифони аҳтимоли ба маҳдуд кардани манфиатҳои Тоҷикистон дар ғазои иттилоотии ҷаҳонӣ, баровардани он аз бозорҳои иттилооти берунӣ;

тезатунд шудани рақобате байналмилалӣ барои соҳиб шудан ба технология ва захираҳои иттилоотӣ;

ғаёлияти ташкилотҳои террористии байналхалқӣ;

ғидд шудани ғарқ дар пешравии технологияи давлатҳои мутараққии ҷаҳон ва ғидд гардидани имконияти онҳо дар ташкили технологияҳои қобили рақобати иттилоотӣ дар мамлакатҳои рӯ ба иттилоот;

ғаёлияти воситаҳои (намудҳои) техникӣ қонунӣ, ҳавоӣ, баҳрӣ, рӯизаминӣ ва дигар воситаҳои разведкаи давлатҳои хориҷӣ;

аз тарафи як қатор давлатҳо таҳия шудани консенсуси ҷанги иттилоотӣ, ки ташкили воситаҳои таъсири хатарнокро ба соҳаҳои иттилоотии дигар мамлакатҳои ҷаҳон, вайронкунии фаъолияти мӯътадили системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ, бе осеб нигоҳ доштани захираҳои иттилоотӣ, гирифтани иҷозати ғайриқонунӣ ба онҳоро пешбинӣ намояд.

Ба сарчашмаҳои дохилӣ мансубанд:
ҳолати бӯхронии соҳаҳои саноати ватанӣ;
мутобиқати нокифояи фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ташкил ва татбиқ намудани сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

таҳияи нокифояи базаи метёрий ҳуқуқие, ки муносибатҳоро дар соҳаи иттилоотӣ ба танзим мебарорад, инчунин амалияи нокифояи татбиқи ҳуқуқ;

инкишоф нафтиани институтҳои ҷамъияти шахрвандӣ ва назорати нокифояи давлатӣ аз болои тараққиёти бозори иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

маблағгузори нокифояи чорабиниҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

иқтисоди нокифояи иқтисодии давлат;

ласт шудани самаранокии системаҳои таълиму тарбия, шумораи нокифояи кадрҳои баландихтисос дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотӣ;

фаъолияти нокифояи мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии дар хабардоркунии ҷамъият оид ба фаъолияти худ, дар шарҳдиҳии қарорҳои қабулшуда, дар ташаққули захираҳои қушодаи давлатӣ ва инкишофи системаҳои дастрасии шахрвандон ба онҳо;

ақиб мондани Ҷумҳурии Тоҷикистон аз дигар мамлакатҳои ҷаҳон аз рӯи сатҳи иттилоотии мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, соҳаи қарадидӣ-молиявӣ, саноат, ҳочагии қишлоқ, маориф, тандурустӣ, экология, соҳаи хизматрасонӣ ва маишии шахрвандон.

1.4. Ҳолати амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва вазифаҳои асосӣ барои таъмини он

Солҳои охир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон маҷмӯи чораҳо оид ба таъмини амнияти иттилоотии он ба амал бароварда шуданд.

Ба ташкили заминаи таъмини ҳуқуқии амнияти иттилооти оғоз карда шуда, он тақмил ёфта истодааст.

Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи сирри давлатӣ», «Дар бораи матбуот ва дигар воситаҳои ахбори омма», «Дар бораи телевизион ва радиоишунавоӣ», «Дар бораи табъу нашр», «Дар бораи алоқа», «Дар бораи ҳуқуқҳои муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он», «Дар бораи иттилоотӣ», «Дар бораи ҳазинаи бойгонии миллий ва муассисаҳои бойгонӣ», «Дар бораи иттилоот» ва «Дар бораи ҳифзи иттилоот» қабул шудаанд.

Чорабиниҳои таъмини амнияти иттилоотӣ дар мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар корхонаҳо, муассисаҳои таълилот ҳамаҷумла аз шакли маълумият амалӣ карда шуда истодаанд. Қорҳои таълилотии системаҳои муҳофизати иттилоотӣ-телекоммуникатсионии таъиноти махсус ба мақсати мақомоти ҳокимияти давлатӣ ба роҳ монда шудааст.

Ба ҳалли бомуваффақияти масъалаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон системаи давлатии ҳифзи иттилоот, системаи ҳифзи сирри давлатӣ, системаи литсензиякунонии фаъолият дар соҳаи ҳифзи сирри давлатӣ, мусоидат менамояд.

Дар баробари он таҳлили ҳолати амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон медиҳад, ки сатҳи он на дар ҳаҷми пурра ба талаботи ҷамъият ва амнияти давлат мутобиқат мекунад. Шароити ҳозиразамони инкишофи сиёсӣ ва иҷтимоию иқтисодии мамлакат, тезугундпавии зиддиятро байни талаботи ҷамъият дар вусъат ёфтани мубодилаи озодаи иттилоот ва зарурияти нигоҳдории маҳдудиятҳои алоҳидаи батартибандохташудан паҳнии иттилоот ба вуҷуд меорад.

Ривоҷ наёфтани танзими ҳуқуқии муносибатҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи иттилоот ба оқибатҳои номатлуби ҷиддӣ оварда мерасонад. Масалан, нокифоягии танзими меъёрию ҳуқуқии муносибатҳо дар соҳаи ба амал баровардани имкониятҳои маҳдудгардонии конституционии озодии ахбори умум ба манфиати ҳимояи асосҳои сохтори конституционӣ, ахлоқ, тандурустӣ, ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, таъмини қобилияти мудодиавии мамлакат ва амнияти давлат нигоҳ доштани мувозинати зарурии манфиатҳои шахс, ҷамъият ва давлатро дар соҳаи иттилоот душвор мегардонад. Номуаммалӣ танзими меъёрию ҳуқуқии муносибатҳо дар соҳаи ахбори умум дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкили агентҳои қобили рақобати иттилоотӣ ва воситаҳои ахбори умумро мушкӣ мегардонад.

Таъмини нокифояи ҳуқуқи шаҳрвандон ба дастрасии иттилоот, қаллобии иттилоот аксуламали номатлуби аҳолиро ба вуҷуд меорад, ки дар як қатор ҳолатҳо ба ноустувории вазъи иҷтимоию сиёсӣ дар ҷамъият оварда мерасонад.

Ҳуқуқҳои дар Конститусияи Ҷумҳурии Тоҷикистон сабтгардидаи шаҳрвандон ба масунияти ҳаёти шахсӣ, сирри шахсӣ ва оилавӣ, дахлнопазирии муқотиба ҳоло ҳам ба таври дахлдор таъмини кофӣи ҳуқуқӣ, ташкилӣ ва техникӣ надоранд. Ҳифзи маълумоти ҷамънамудан мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи шахсонӣ воқеӣ (маълумоти шахсӣ) ғайриқаноатбахш ташкил карда шудааст.

Дар гузаронидани сиёсати давлатӣ дар соҳаи ташкили мубодилаи иттилоотии Тоҷикистон ва интегратсия кардани фазои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар фазои иттилоотии ҷаҳонӣ иқдомҳои равшан вуҷуд надорад, ки ин барои берун кардани агентҳои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, воситаҳои ахбори умум аз бозори иттилоотии дохилӣ ва диғаргунпавии таркиби мубодилаи иттилоотии байналмилалӣ, шароит фароҳам меорад.

Дастгирии иттилоотии фаъолияти агентҳои иттилоотии Тоҷикистон дар пешкаш кардани маҳсулоти онҳо дар бозори иттилоотии хориҷӣ нокифоя аст.

Вазъияти таъмини амнияти маълумоте, ки сирри давлатиро ташкил менамоянд, бад шуда истодааст.

Ба иқтидори кадрӣи коллективҳои илмӣ ва истеҳсоли, ки дар соҳаи офариниши воситаҳои иттилоотӣ, телекоммуникатсия ва алоқа амал мекарданд, дар натиҷаи аз ин коллективҳо ба таври оммавӣ рафтани мутахассисони баландихтисос талафоти ҷиддӣ расонида шуд.

Мавҷуд набудани технологияи иттилоотии ватанӣ мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракуниро маҷбур менамояд, ки ҳангоми ташкили системаҳои иттилоотӣ бо роҳи харидани техникаи хориҷӣ ва ҷалби шир-

катҳои хориҷӣ равад, ки дар натиҷаи ин эҳтимолияти роҳёбии беиҷозат ба иттилооти коркардашаванда меафзояд ва вобастагии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба истеҳсолкунандагони хориҷии техникаи компютерӣ ва телекоммуникатсионӣ, инчунин таъмини барномавӣ зиёд мешавад.

Вобаста ба бошиддат қорӣ намудани технологияи иттилоотии хориҷӣ дар соҳаи фаъолияти шахсият, ҷамъият ва давлат, инчунин бо истифодаи васеи системаҳои иттилоотии кушода, таҳдиди истифодаи «яроқи иттилоотӣ» зидди инфраструктураҳои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон афзуд. Қорҳои комплексии муқобила бо ин таҳдидҳо бо ҷамоҳангсозии нокифоя ва маблағгузории ками бучетӣ бурда мешавад.

Ҳолати ба вуҷуд омадаи қор дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳалли таъхирнопазири ҷуни масъалаҳоро талаб менамояд, ба монанди:

таҳияи самтҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин қорабиниҳо ва механизмҳои вобаста ба амаликунии ин сиёсат (масалан ташкили мақомоти дахлдори давлатӣ, ки бевосита барои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон масъул аст);

инкишоф ва тақмили системаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки сиёсати ягонаи давлатиро дар ин соҳа амалӣ мекунад, аз он ҷумла тақмили шари, усулҳо ва воситаҳои опшор қардан, баҳо додан ва пешгӯӣ қардани таҳдид ба амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин системаи амаҳои мутақобила ба ин таҳдидҳо;

таҳияи барномаҳои мақсаднокӣ таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

таҳияи меъёрҳо ва усулҳои бақодихи самаранокӣ система ва воситаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин сертификатсиякунони ин система ва воситаҳо;

тақмили бавад меъёрию ҳуқуқи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин тартиби ба амал баровардани ҳуқуқи шаҳрвандон барои гирифтани иттилоот ва дастрасӣ ба он, шакл ва тарзҳои амаликунии меъёрҳои ҳуқуқӣ, ки ба ҷамқорӣи давлат бо воситаҳои ахбори умум дахл дорад;

муқаррар намудани масъулияти шахсонӣ мансабдор, мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идораҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, шахсонӣ ҳуқуқӣ ва шаҳрвандон барои риояи талаботи амнияти иттилоотӣ;

ҷамоҳангсозии фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, қорхонаҳо, муассисаю ташкилотҳо сарфи назар аз шакли молияташон дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

инкишофи асосҳои илмӣ-амалии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти вазъи ҳозираи геополитикӣ, шароити инкишофи сиёсӣ ва иқтисодӣ иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва амри воқеӣ будани таҳдиди истифодаи «яроқи иттилоотӣ»;

таҳия ва ба вуҷуд овардани тартиби ташкил ва ба амал баровардани сиёсати иттилоотии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

таҳияи усулҳои баланҷ бардоштани самаранокӣ иштироки давлат дар ташкили сиёсати иттилоотии ташкилотҳои телевизион ва радиоишунавоии давлатӣ, дигар восити ахбори умуми давлатӣ;

таъмини технологияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаҳои муҳими иттилоотонӣ, телекоммуникатсия ва алоқа, ки амнияти байро муайян менамоянд ва дар навбати аввал дар соҳаи муҳофизат;

таҳияи усулҳо ва воситаҳои ҳозиразамони ҳифзи иттилоот, таъмини амнияти технологияи иттилоотӣ ва пеш аз ҳама онҳо, ки дар системаҳои идоракунии қўшунҳо ва истеҳсолоти аз ҷиҳати иқтисодӣ муҳим, истифода мешаванд;

инкишоф ва тақмили системаи давлатии ҳифзи иттилоот ва системаҳои ҳифзи сирри давлатӣ;

ба вуҷуд овардан ва инкишоф додани асосҳои технологияи ҳифзшудаи ҳозиразамони идоракунии давлат дар замонҳои оянда, дар ҳолатҳои фавқулодда ва дар замонҳои ҷанг;

васеъ намудани ҳамкориҳо бо мақомот ва ташкилотҳои байналмилалӣ ва хориҷӣ ҳангоми ҳал намудани масъалаҳои илмӣ-техникӣ ва ҳуқуқӣ таъмини амнияти иттилоотӣ, ки бо ёрии системаҳои байналмилалӣ телекоммуникатсионӣ ва системаҳои алоқа интиқол дода мешаванд;

таъмини шароитҳо барои инкишофи фаъоли инфраструктураҳои иттилоотӣ, иштироки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар рафти ташкил ва истифодаи шабакаҳо ва системаҳои глобалии иттилоотӣ;

ба вуҷуд овардани системаи ягонаи тайёркунии кадрҳо дар соҳаи амнияти иттилоотӣ ва технологияи иттилоотӣ.

II. Усулҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

II.1. Усулҳои умумии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Усулҳои умумии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳуқуқӣ, ташкилии техникӣ ва иқтисодӣ тақсим мешаванд.

Ба усулҳои ҳуқуқӣ таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки муносибатҳоро дар соҳаи иттилоотӣ ба тартиб мебароранд ва ҳуҷжатҳои меъёрии методӣ оид ба масъалаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон мансубанд. Самтҳои аз ҳама муҳимтарини фаъолият инҳоянд:

дориш намудани тағйироту иловаҳо ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки муносибатҳоро бо мақсади ташкил ва тақмил додани системаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотӣ, таъзим мебароянд;

баргараф намудани зиддиятҳои дохилӣ дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, яънун бо мақсади дақиқтар кардани меъёрҳои ҳуқуқӣ, ҷавобгарӣ барои ҳуқуқвайронкунии дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад;

таҳия ва қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ҷавобгарии шахсони ҳуқуқӣ ва воқеиро барои дастрасии беиҷозат ба иттилоот, нусхабардории гайриқонунии он, таҳриф ва истифодаи гайриқонунии, паҳнии ғаразҳои иттилоотӣ нодуруст муқаррар менамоянд;

аниқ кардани мақоми агентҳои хориҷӣ, васоити ахбори умум ва рӯзноманигорон, яънун инвесторон ҳангоми ҷалби инвестисияҳои хориҷӣ барои инкишофи инфраструктураҳои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

дар қонунгузорӣ муайян намудани самтҳои афзалиятноки инкишофи шабакаҳои миллии алоқа;

муайян намудани мақоми ташкилотҳое, ки хизматрасонии шабакаҳои глобалӣ, иттилоотӣ-телекоммуникатсиониро дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон адо менамоянд, ва танзими ҳуқуқии фаъолияти ин ташкилотҳо;

ташкили базаи ҳуқуқӣ барои дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барпо намудани сохторҳои минтақавии таъмини амнияти иттилоотӣ.

Усулҳои ташкилию техникаии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳоянд:

ташкил ва тақмили системаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

пурзӯр намудани фаъолияти ҳуқуқатбиқкунии мақомоти ҳокимияти иҷроия, аз ҷумла пешғирӣ кардан ва аз байн бурдани ҳуқуқвайронкуниҳо дар соҳаи иттилоот, инчунин ошкор, ғош кардан ва ба ҷавобгарӣ кашидани шахсоне, ки ҷиноят ва дигар ҳуқуқвайронкуниҳоро дар ин соҳа содир кардаанд;

таҳия кардан, истифода бурдан ва тақмил додани воситаҳои ҳифзи иттилоот ва усулҳои назорати самаранокии ин воситаҳо, инкишофи системаҳои ҳифзшудаи телекоммуникатсионӣ, баланд бардоштани бо эътимодии таъмини барномавии махсус;

ташкил намудани система ва воситаҳои пешғирии роҳҳои беиқозат ба иттилооти қоркардашаванда ва таъсирҳои махсус, ки вайронкунии, нобудкунии, таҳрифи иттилоотро ба вуҷуд меорад, инчунин тарғиби низомиҳои штатии қоркунии система ва воситаҳои иттилоотии ва алоқа;

ошкор намудани дастгоҳҳои техникаӣ ва барномаҳое, ки барои қорӣ муътадили системаҳои иттилоотӣ-телекоммуникатсионӣ хатардоранд, пешғирӣ намудани ғасби иттилоот бо роҳҳои техникаӣ, истифодаи воситаҳои ҳатти рақсӣи ҳифзи иттилоот ҳангоми нигоҳдорӣ, қоркард ва бо роҳҳои алоқа интиқол додан, назорати иҷроӣ талаботҳои махсуси ҳифзи иттилоот;

сертификатсияи воситаҳои ҳифзи иттилоот, литсензиякунонии фаъолият дар соҳаи ҳифзи сирри давлатӣ, стандарткунонии усулҳо ва воситаҳои ҳифзи иттилоот;

тақмили системаҳои сертификатсияи таҷҳизоти телекоммуникатсионӣ ва таъмири барномавии системаҳои автоматикунонидашудаи қоркарди иттилоот аз рӯи талаботҳои амнияти иттилоотӣ;

назорати амали ҳаёати шахсӣ дар системаҳои ҳифзшудаи иттилоотӣ, тайёркунии кадрҳо дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

ташкили системаҳои мониторинги нишондодҳо ва мушаххасоти амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаҳои аз ҳама муҳими ҳаёт ва фаъолияти ҷамъият ва давлат.

Усулҳои иқтисодии таъмини амнияти иттилоотӣ инҳоро дар бар мегирад:

таҳияи барномаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муайян намудани тартиби маблағгузории онҳо;

тақмили системаҳои маблағгузории қорҳо вобаста ба амали намудани усулҳои ҳуқуқӣ ва ташкилию техникаии ҳифзи иттилоот, ташкил намудани системаҳои сугуртаи эҳтимоли хатарӣ иттилоотии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ.

11.2. Хусусияти таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷамъият

Амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз қисматҳои таркибии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад ва ба манфиатҳои ҳифзшавандаи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаҳои гуногуни ҷамъияти ҳаёти ҷамъият ва давлат таъсир мерасонад. Таҳдиди амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва усулҳои таъминии он барои ин соҳаҳо умумӣ мебошад.

Дар ҳар кадоме аз онҳо хусусиятҳои худии таъминии амнияти иттилооти вобаста ба хусусияти объектҳои таъминии амният, дараҷаи осебназирии онҳо нисбат ба таҳдиди амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, вучуд дорад. Дар ҳар кадом соҳаи ҷамъияти ҳаёти ҷамъият ва давлат дар қатори усулҳои умумии таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад усулҳои хусусӣ ва шаклҳои, истифода шаванд, ки ба хусусияти омилҳои вобастагии дошта, ба ҳолати амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсир мерасонанд.

Дар соҳаи иқтисод.

Таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иқтисод дар таъминии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон нақши асосиро мебошад:

Ба таъсири таҳдиди амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иқтисод аз ҳама бештар дучор мешаванд:

- системаи омили давлатӣ;
- системаи қарзӣ молиявӣ;
- системаҳои автоматикунонидашудаи иттилоотӣ ва баҳисобкории воқидҳои мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ки ҷамъияти ҳаёти ҷамъият ва давлатро дар соҳаи иқтисод таъмин менамоянд;
- системаи ҳисоби муҳосиботи корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои сарфи назар аз шакли молиявӣ;

системаҳои ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва интиқол додани иттилооти молиявӣ, биржавӣ, андоз, гумрукӣ ва иттилоот дар бораи ҷамъияти иқтисоди хориҷии давлат, инчунин корхонаҳо, муассисаю ташкилотҳои сарфи назар аз шакли молиявӣ.

Гузариш ба муносибатҳои бозаргонӣ дар иқтисодиёт сабаби дар бозорҳои дохилӣ молу хизматрасониҳо пайдо шудани сохторҳои бисёри тифҳоратии ватанӣ хориҷӣ-таълиқкунандагон ва истеъмолкунандагони иттилоот, воситаҳои иттилоотӣ ва ҳифзи иттилоот гардид. Ҷамъияти беназорати ин сохторҳо дар ташкил ва ҳифзи системаҳои ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва интиқол додани иттилооти омили молиявӣ, биржавӣ, андоз, гумрукӣ таҳдиди воқеии амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар соҳаи иқтисод ба вучуд меорад. Таҳдиди ба ҳамаи монанд ҳангоми ҷалби беназорати ширкатҳои хориҷӣ барои ташкили чунин системаҳо ба вучуд меояд, чунки дар ин ҳол шароити мусоид барои дастрасии беҷозат ба иттилооти иқтисодӣ ва назорати раванди интиқол ва коркарди он аз тарафи ҳадамоти махсуси хориҷӣ, муҳайё мегардад.

Мавҷуд набудани корхонаҳои соҳаҳои миллии саноат, ки воситаҳои иттилоотӣ, телекоммуникатсия, алоқа ва ҳифзи иттилоотро кор карда мебароянд ва истеҳсол менамоянд, ба истифодаи васеи воситаҳои дахлдори воридотӣ меорад, ки таҳдиди ба вучуд омадани вобастагии технологияи Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба давлатҳои хориҷӣ ба вучуд меорад.

Таҳдиди қиддиро барои амали мӯътадили иқтисодӣ умуман ҷинойтҳои компютери вобаста ба дохилшудани шахсони ҷинойткор ба системаҳои компютерӣ ва шабакаҳои бонкҳо ва дигар ташкилотҳои қарздох, ташкил медиҳанд.

Нокифоягии базаи меъёрию ҳуқуқӣ, ки ҷавобгарии субъектҳои хоҷагидорию барои маълумоти нодуруст ё ғайриақиқат маълумот дар бораи ғайриқонунии тиҷорати онҳо, дар бораи ҳолати истеъмолкунандагонӣ молу хизматрасониҳои истеҳсолкардаи онҳо, дар бораи натиҷаи ғайриқонунии хоҷагии онҳо, дар бораи инвестицияҳо ва монанди инро муайян менамояд, ба коркунии мӯътадили субъектҳои хоҷагидорӣ мамониат мерасонад. Ҳамзамон зарари қидди иқтисодӣ ба субъектҳои хоҷагидорӣ мумкин аст дар натиҷаи ошкор намудани иттилооти сирри тиҷоратӣ дошта расонида шавад. Дар системаҳои ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва интиқоли иттилооти молиявӣ, биржавӣ, андоз, гумрукӣ аз ҳама бештар нусхабардорию зиддиқонунии иттилоот ва таҳрифи он дар натиҷаи вайронкунии гаразнок ё тасодуфӣ технологияи корҳо бо иттилооти дастрасӣ ба он иҷозат доданашуда, хатарнок мебошад. Ин ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ки ба ташкил ва паҳни иттилоот дар бораи ғайриқонунии иқтисодӣ хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон маъруфанд, низ дахл дорад.

Ҷорабинҳои асосии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иқтисод инҳоянд:

ташкил ва амалӣ намудани назорати давлатӣ аз болои сохтан, инкишоф додан ва ҳифзи система ва воситаҳои ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва интиқоли иттилооти оморӣ, молиявӣ, биржавӣ, андоз ва гумрукӣ;

азнавсозии қатъи системаҳои ҳисоботи оморӣ давлатӣ бо мақсади таъмини боэътиборӣ, пуррагӣ ва ҳифзшавандагии иттилоот, ки бо роҳи қорӣ кардани ҷавобгарии саҳти ҳуқуқии шахсони мансабдор барои тайёр намудани иттилооти ибтидоӣ, ташкили назорат аз болои ғайриқонунии ин ашхос ва ҳадамоти коркард ва таҳлили иттилооти оморӣ, инчунин бо роҳи маҳдуд намудани тиҷоратикунии ҷуний иттилоот, амалӣ карда мешавад;

таҳияи воситаҳои миллии сертификатсиякунии воситаҳои ҳифзи иттилоот ва қорӣ намудани онҳо дар система ва воситаҳои ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва интиқоли иттилооти оморӣ, молиявӣ, биржавӣ, андоз ва гумрукӣ;

таҳия ва қорӣ намудани системаҳои миллии муҳофизатшудаи пардохтҳои электронӣ дар асоси картаҳои зеҳнӣ, системаи пулҳои электронӣ ва савдои электронӣ, стандартикунии ин системаҳо, инчунин таҳияи асосҳои меъёрию ҳуқуқӣ, ки истифодаи онро ба тартиб меандозад;

тақмили асосҳои меъёрию ҳуқуқие, ки муносибатҳои иттилоотиро дар соҳаи иқтисод танзим менамоянд;

тақмили усулҳои интиҳоб ва тайёркунии ҳайати коркунон барои кор дар системаҳои ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва интиқоли иттилооти иқтисодӣ.

Дар соҳаи сиёсати дохилӣ.

Объектҳои аз ҳама муҳимтарини таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сиёсати дохилӣ инҳоянд:

ҳуқуқу озодиҳои конституционии инсон ва шаҳрванд;

сохти конституционӣ, риояи миллии, устувории ҳокимияти давлатӣ, соҳибхотирӣ ва тамомияти арзии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

захираҳои қушодаи иттилоотии мақомоти ҳокимияти иҷроия ва воситаи ахбори умум.

Хатари аз ҳама бештарро дар соҳаи сиёсати дохилии чунин таҳдидҳои амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон доранд:

вайронкунии ҳуқуқи овоздиҳонӣ конститутсионӣ шаҳрвандон, ки дар соҳаи иттилоотӣ ба амал бароварда мешаванд;

танзими нокифояи муносибатҳо дар соҳаи ҳуқуқи қувваҳои гуногуни сиёсӣ онд ба истифодаи васоити ахбори умум барои таъшиқоти ғояҳои худ;

пахш намудани маълумоти дурӯғ дар бораи сиёсати Ҷумҳурии Тоҷикистон; фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ҳудудсаҳе, ки дар мамлакат ва дар хориҷа ба амал мешаванд;

фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ки ба бо роҳи зӯрӣ тағйир додани сохтори конститутсионӣ ва вайронкунии тамомияти арзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, барангехтани бадбинии иҷтимоӣ, наҷодпарастӣ, миллатгароӣ ва бадбинии мазҳабӣ, ба паҳнкунии ин ғояҳо дар васоити ахбори умум равона карда шудаанд.

Ҷорабиниҳои асосӣ дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сиёсати дохилӣ инҳоянд:

ташкили системаҳои муқобили монополизувонии инфраструктураҳои иттилоотиро таъкилкунанда, аз ҷумла бозори хизматрасонии иттилоотӣ ва васоити ахбори умум аз тарафи сохторҳои ватанӣ ва хориҷӣ;

фаъолкунонии фаъолияти таъшиқоти ҷавобӣ, ки барои пешгирии оқибатҳои номатлуби паҳнкунии маълумоти дурӯғ дар бораи сиёсати дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон равона карда шудааст.

Дар бораи сиёсати хориҷӣ.

Ба объектҳои аз ҳама муҳими таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сиёсати хориҷӣ мансубанд:

захираҳои иттилоотӣ мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ки сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, намоёндагӣ ва ташкилотҳои вай дар хориҷа, намоёндагиҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар назди ташкилотҳои байналмилалӣ ба амал мебароранд;

захираҳои иттилоотӣ намоёндагиҳои мақомотҳои ҳокимияти давлатӣ, ки сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом медиҳанд;

захираҳои иттилоотӣ корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳои Тоҷикистон, ки сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба амал мебароранд; муҳосира кардани фаъолияти васоити ахбори умуми ватанӣ, ки ба шунавандатонии хориҷӣ мақсад ва самтҳои асосии сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нуқтаи назари вай онд ба рӯйдодҳои муҳими иҷтимоии ҳаёти Тоҷикистон ва байналмилалиро таълиф мекунад.

Аз таҳдидҳои берунаи амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сиёсати хориҷӣ аз ҳама бештар инҳо хатар доранд:

таъсири иттилоотии сохторҳои сиёсӣ, иқтисодӣ, ҳарбӣ ва иттилоотии хориҷӣ ба таҳия ва татбиқи стратегияи сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

дар хориҷа паҳш намудани маълумоти дурӯғ дар бораи сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

вайронкунии ҳуқуқи шаҳрвандон ва шахсон ҳуқуқи Тоҷикистон дар соҳаи иттилоот дар хориҷа;

қулипши дастрасии бейқоват ба иттилоот ва таъшиқот ба захираҳои иттилоотӣ, инфраструктураҳои иттилоотӣ мақомоти ҳокимияти дав-

датӣ, ки сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, намоёндагӣ ва ташкилотҳои Тоҷикистон дар хориҷа, намоёндагии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар назди ташкилотҳои байналмилалӣ, ба амал мебароранд.

Аз таҳдидҳои дохилӣ ба амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сиёсати хориҷӣ аз ҳама бештар инҳо хатар доранд:

вайронкунии тартиботи муқарраршудаи ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва иштиқоли иттилоот дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва корхонаҳо, муассисаю ташкилотҳои тобегӣ онҳо, ки сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро анҷом медиҳанд;

фаъолияти иттилоотӣ-ташвиқотии қувваҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, васоити ахбори умум ва шахсони алоҳида, ки стратегия ва тактикаи фаъолияти сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро таҳриф менамоянд;

хабардоркунии нокифояи аҳоли дар бораи фаъолияти сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Чорабиниҳои асосии таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сиёсати хориҷӣ инҳоянд:

таҳияи самтҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи тақмили таъминии иттилоотии сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

таҳия ва амалӣ намудани маҷмӯи чораҳо оид ба пузбӯр намудани амнияти иттилоотии инфраструктураҳои мақомоти ҳокимияти давлатӣ, намоёндагӣ ва ташкилотҳои Тоҷикистон дар хориҷа, намоёндагиҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар назди ташкилотҳои байналмилалӣ, ки сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба амал мебароранд;

аз ҷониби намоёндагӣ ва ташкилотҳои дар хориҷа будаи Тоҷикистон ташкил намудани шароит барои кор ҷиҳати дар он ҷо бетаъсир кардани маълумоти дуруғи паҳншуда дар бораи сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

тақмили таъминии иттилоотии корҳо оид ба муқобилат ба вайронкунииҳои ҳуқуқу озодиҳои шахрвандон ва шахсони ҳуқуқӣ дар хориҷа;

тақмили таъминии иттилоотии субъектҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар масъалаҳои фаъолияти сиёсати хориҷӣ, ки ба салоҳияти онҳо дохиланд. Дар соҳаи илм ва техника.

Объектҳои аз ҳама муҳими таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва техника инҳоянд:

натиҷаҳои тадқиқотҳои илмӣ бунёдӣ, ҷустуҷӯӣ ва амалии аз ҷиҳати иқтисодӣ барои инкишофи илмӣ-техникӣ, технологӣ ва иқтисодӣ мамлакат муҳим, аз ҷумла маълумоте, ки аз даст додани онҳо метавонад ба манфиатҳои миллӣ ва обрӯи Ҷумҳурии Тоҷикистон зарар расонад;

капифӣ, технологияи патенткарданашуда, намунаҳои саноатӣ, намунаҳои судманд ва таҷдизоти озмоишӣ;

кадрҳои илмӣ-техникӣ ва системаи тайёркунии онҳо.

Ба ҷумлаи таҳдидҳои асосии берунии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва техника инҳоро бояд маъсуб дошт: қўшиқҳои давлатҳои хориҷӣ барои дастрасии зиддиқонунӣ ба манбаъҳои илмӣ-техникии Тоҷикистон барои истифодаи натиҷаҳои бадастовардашудаи олимони тоҷик ба манфиатҳои худ;

ташкили шароитҳои имтиёзноқ дар бозорҳои ватанӣ барои маҳсулоти илмӣ-техникии хориҷӣ ва талошҳои баъзе мамлакатҳо ва дар айни замон маҳдуд намудани инкишофи иқтисодии илмӣ-техникии Тоҷикистон

(харидаи сахмияҳои корхонаҳои пешқадам бо минбаъд аз нав ба шакли муайян даровардани онҳо, нигохдории маҳдудиятҳои содиротию воридотӣ ва ғайра);

сиёсати баъзе мамлакатҳо, ки барои вайронкунии минбаъдаи ҷазои ҷонаи илмӣ-техники аз ИҶИИС ба давлатҳои иштирокчи Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил мерос мондааст аз ҳисоби таъйир додани самт ба мамлакатҳои ғарб, ба алоқаҳои илмӣ-техникии онҳо, инчунин коллективҳои илмӣ алоҳидаи бештар ояндадор, равона карда шудаанд;

фаъолшавии фаъолияти корхонаҳо, муассисаю ташкилотҳои давлатӣ ва тижорати хориҷӣ дар соҳаи ҳосусии саноатӣ бо ҷалб намудани разведка ва хадамоти махсус.

Ба ҷумлаи таҳдидҳои асосии дохилии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва техника инҳоро бояд мансуб донист:

вазъи мушкили иқтисодии мавҷуда, ки ба пастшавии ногаҳонии маблағгузори фаъолияти илмӣ-техникӣ, муваққатан коста шудани нуфузи соҳаи илмӣ-техникӣ, ба хориҷа ихроҷ шудани ақида ва коркардҳои пешқадам оварда мерасонад;

қобилият надоштани корхонаҳои соҳаҳои миллии саноат дар заминаи комёбиҳои наватари микроелектроника, технологияи пешқадами иттилоотӣ истеҳсол намудани маҳсулоти илмӣ қобили рақобат, ки имконияти таъмини сатҳи кофӣи мустақилияти технологияи Тоҷикистонро аз мамлакатҳои хориҷӣ диҳад, ки ин ба истифодаи маҷбурии васеи воситаҳои барномавӣ дастгоҳи хориҷӣ ҳангоми ташкил ва инкишофи сохторҳои иттилоотӣ дар Тоҷикистон, оварда мерасонад;

мушкилоти асосии ҷиддӣ дар соҳаи ҳифзи патентии патчиҳои фаъолияти илмӣ-техникии олмонии ватанӣ;

мушкилии амалӣ намудани чорабиниҳои ҳифзи иттилоот, махсусан дар корхонаҳои сахҳомикунандашуда, дар муассисаҳои илмӣ-техникӣ ва ташкилотҳо.

Роҳи воқеии муқобилият ба таҳдидҳои амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илму техника — ин тақмили қонунагузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки муносибатҳоро дар соҳаи мазкур танзим менамояд ва усулҳои амалӣ намудани он мебошад. Барои ин мақсадҳо давлат бояд ба ташкили системаҳои баҳодихии зарари эҳтимоли аз амали таҳдид ба объектҳои аз ҳама бештар муҳимии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илму техника, аз ҷумла шӯроҳои ҷамъиятии илмӣ ва ташкили экспертизаи мустақил, ки тавсияҳоро барои мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати пешгирии истифодаи зиддиқонунӣ ё бесамари иқтидори зехнии Тоҷикистон кор карда мебароянд, кӯмак намояд.

Дар соҳаи ҳаёти маънавӣ.

Таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳаёти маънавӣ мақсади ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои конституционии инсон ва шаҳрвандон вобаста ба инкишоф, ташаккул ва рафтори шахсият, кабардоркунии озодаи оммавӣ, истифодаи мероси маданӣ, маънавию ахлоқӣ, анъанаҳои таърихӣ ва меъёрҳои ҳаёти ҷамъиятӣ, бо нигоҳ доштани сарвати мадании халқи Тоҷикистон, амалӣ намудани маҳдудиятҳои конституционии ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд ба манфиати нигохдории ва мустақамии арзишҳои ахлоқии ҷамъият, анъанаҳои ватандӯстӣ ва инсондӯстӣ, саломати шаҳрвандон, иқтидори маданӣ ва илмӣ. Ҷумҳурии Тоҷикистон, таъмини қобилияти мудофиавӣ ва амнияти давлатро дорад.

Ба ҷумлаи объектҳои асосии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳаёти маънавӣ мансубанд:

қадрӣ қимати шахсият, озодии вичдон, аз он ҷумла ҳуқуқи овоздонӣ муайян намудани муносибати худ ба ин ё он дин ақидаҳо ва мувофиқи онҳо амал намудан, озодии фикр ва суҳан (ба истинони тапшиқ ё тарғибе, ки адоват ва бадбинии иҷтимоӣ, наҷоднарастӣ, миллатгароӣ ё мазҳабиро бармеангезанд), инчунин озодии эҷодиёти адабӣ, бадеӣ, илмӣ, техникӣ ва дигар намудҳои эҷодиёт ва омӯзиш;

озодии ахбори умум;

дахлнопазирии ҳаёти шахсӣ, сирри шахсӣ ва оилавӣ;

забони тоҷикӣ ҳамчун омили ягонагии маънавӣ ва эҳёи халқи сермиллати Тоҷикистон ва забони русӣ ҳамчун забони муоширати байни миллатҳо ва робитаи байнидавлатии халқҳои давлатҳои интиқоркунӣ Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил;

забонҳо, арзишҳои ахлоқӣ ва мероси маданияи халқиятҳо ва миллатҳои калонмӯри Ҷумҳурии Тоҷикистон;

объектҳои молкияти зеҳнӣ.

Ҳатари бештариро дар соҳаи ҳаёти маънавӣ ҷулин таҳдидҳои амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил мекунанд:

вайроншавии шахсии системаҳои иттилоотии оммавӣ ҳам аз ҳисоби монополизми васонти ахбори умум ва ҳам аз ҳисоби васеъшавии сектори назоратнапазавданӣ васонти ахбори умуми хориҷӣ дар фазои иттилоотии ватанӣ;

бадшавии ҳолат ва таназзули ботадриҷи объектҳои мероси маданияи Тоҷикистон, аз ҷумла буйгонӣҳо, фонди осорхонаҳо, китобхонаҳо, ёдгориҳои меъмории, бинобар сабаби маблағгузориҳои ноқисфаи барномаҳо ва чорабиниҳои дахлдор;

эҳтимолияти вайроншавии устувори ҷамъиятӣ, расонидани зарар ба саломатӣ ва ҳаёти шахрвандон дар натиҷаи ғайриқонунии иттиҳодияҳои мазҳабӣ, ки бунёдгариҳои мазҳабӣ инчунин тариқатҳои тоталитарии мазҳабиро тарғиб менамоянд;

аз тарафи хадамоти махсуси хориҷӣ истифода бурдани васонти ахбори умум, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон амал мекунанд, барои расонидани зарар ба қобилияти мудрофиавии мамлакат ва амнияти давлат, наҳнкунии маълумоти дурӯғ;

қобилият надоштани ҷамъияти муосири шахрвандии Тоҷикистон дар таъминкунии тарбияи насли наврас ва дар ҷамъият нигоҳ доштани арзишҳои ахлоқӣ ба ҷамъият зарур, ватандӯстӣ ва масъулияти шахрвандӣ барои тақдирӣ мамлакат.

Самтҳои асосии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳаёти маънавӣ инҳоянд:

дар Тоҷикистон кишироф ёфтани асосҳои ҷамъияти шахрвандӣ.

ташкيلي шароитҳои иҷтимоию иқтисодӣ барои амалӣ намудани ғайриқонунии эҷодӣ ва кори муассисаҳои мадания;

коркарди шаклҳои мутамаддин ва усулҳои назорати ҷамъиятии дар ҷамъият ташкил кардани арзишҳои маънавӣ, ки ба манфиатҳои миллии мамлакат ҳавобгӯянд, тарбияи ватандӯстӣ ва масъулияти шахрвандӣ барои тақдирӣ он;

тақмили қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки муносибатҳоро дар соҳаи маҳдудиятҳои конституционии ҳуқуқи овоздонии инсон ва шахрванд танзим менамоянд;

дастғирин давлатий қорабинихо онд ба нигоҳдорӣ на эҳёи мероси мадания халқ ва миллатҳои камшумори Ҷумҳурии Тоҷикистон;

ташкили механизмҳои ҳуқуқӣ ва таъкили таъминии ҳуқуқу озодаҳои конституционии шаҳрвандон, баланд бардоштани маданияти ҳуқуқии онҳо дар муқобили вайронкунии барқасдона ё бегаразонаи ин ҳуқуқу озодаҳои конституционӣ дар соҳаи ҳаёти маънавӣ;

таҳияи механизмҳои амалии таъкили ҳуқуқии дастрасии васоити ахбори умум ва шаҳрвандон ба иттилооти кушода дар бораи ғайолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, таъминии маълумоти дуруст дар бораи воқеаҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ аҳамиятнокӣ ҳаёти ҷамъиятӣ, ки ба воситаи васоити ахбори умум паҳн мешаванд;

таҳияи механизмҳои махсуси ҳуқуқӣ ва таъкили роҳ наодони таъсири зиддиқонунии иттилоотии психологӣ ба шуури оммавии ҷамъият, титкоратикунонии беназорати маданият ва илм, инчунин таъминкунондаи нигоҳдории арзишҳои маданӣ ва таърихӣ халқи Тоҷикистон, сарфақорона истифода бурдани манбаъҳои иттилоотии аз тарафи ҷамъият андӯхташуда, ки сарвати миллиро таъкил менамоянд;

манъи истифодаи вақти эфир дар васоити ахбори умумии электронӣ барои кирояи барномаҳои, ки зӯрварӣ ва бераҳмӣ, рафторӣ зидди ҷамъиятиро таъкил менамоянд;

муқовимат ба таъсири номатлуби таъкилот ва мубаллиғонӣ маърабии хориҷӣ;

Дар системаҳои умумидавлатии иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ.

Объектҳои асосии таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар системаҳои умумидавлатии иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ инҳоянд:

захираҳои иттилоотие, ки дорони маълумоти сирри давлатӣ ва иттилоотии махфӣ мешаванд;

восита ва системаҳои иттилоотонӣ (воситаҳои техникаи ҳисоббарор, комплексҳои иттилоотии ҳисоббарорӣ, шабакаҳо ва системаҳо), воситаҳои барномавӣ (системаҳои амалиётӣ, системаи идоракунии базаи маълумот, дигар таъминии барномавии умумисистемавӣ ва таҷрибавӣ), системаҳои автоматикунониданшудаи идоракунии, системаҳои алоқа ва иттилоотии маълумот, ки қабул, коркард, нигоҳдорӣ ва додани иттилоотии иҷозатшуда маҳдуд, майдони иттилоотии физикӣ онҳоро ба амал мебароранд;

воситаҳо ва системаҳои техникӣ, ки иттилоотии кушодаро кор карда мебароянд, вале дар биноҳои ҷойгиранд, ки дар онҳо иттилоотии иҷозатшуда маҳдуд кор карда мешавад, инчунин худ биноҳои, ки барои кор карда баромадани ҷуний иттилоот пешбинӣ шудаанд;

биноҳои, ки барои бурдани гуфтушунидҳои пӯшда пешбинӣ шудаанд, инчунин гуфтушунидҳои, ки дар рафти онҳо маълумоти иҷозатшуда маҳдуд, баён карда мешавад.

Таъдидҳои асосии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар системаҳои умумидавлатии иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ инҳоянд:

ғайолияти ҳадамоти махсуси давлатҳои хориҷӣ, ҷамъиятҳо, таъкилотҳо ва гурӯҳҳои ҷинояткор; ғайолияти зиддиқонунии шахсонӣ алоҳида, ки барои дастрасии бе иҷозат ба иттилоот ва амали намудани назорат аз болои коркунии системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ равона карда шудаанд;

бинобар ақибмонии объективии саноати ватанӣ ҳагломи таъкил ва инкишофи системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ нопиҷ истифода бурдани воситаҳои барномавӣ дастгоҳии хориҷӣ;

вайронкунии дастури муқарраршудаи ҷамъоварӣ, коркард ва интиқоли иттилоот, амали тарғибот ва хатоҳои коркунони системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ, аз кор мондани воситаҳои техникӣ ва вайроншавии таъмини барномавӣ дар системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ;

- истифодаи воситаҳои системаҳои иттилоотӣ ва алоқаи мувофиқи талаботи бехатарӣ сертификатсиянашуда, инчунин воситаҳои хифзи иттилоот ва назорати самаранокии онҳо;

- ба қорҳои таъкил, нақшоф ва хифзи системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ ҷалб намудани таъкилот ва ширкатҳо, ки барои амали намудани ин ҷамӯи фаъолиятҳо инқозатномаи давлатӣ надоранд.

Самтҳои асосии таъмини амнияти иттилоотӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар системаҳои умумидавлатии иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ инҳоянд:

- пешгирии расби иттилоот аз бино ва объектҳо, инчунин иттилооте, ки бо роҳҳои алоқа бо ёрдами воситаҳои техникӣ интиқол дода мешавад;

- роҳ надодан ба дастрасии бепозат ба иттилооти коркардашаванда ё дар воситаҳои техникӣ нигоҳдошташаванда;

- пешгирӣ намудани ихроҷи иттилоот бо роҳҳои техникӣ, ки ҳангоми истифодаи воситаҳои техникӣ коркард, нигоҳдорӣ ва интиқоли он ба вуҷуд меоянд;

- пешгирӣ намудани таъсирҳои махсус барномавӣ-техникӣ, ки вайроншавӣ, нобудкунӣ, таҳрифи иттилоот ё вайрониро дар қорҳои воситаҳои иттилоотӣ ба вуҷуд меорад;

- таъмини амнияти иттилоотӣ ҳангоми ҷайваст кардани системаҳои умумидавлатии иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ ба шабакаҳои берунии иттилоотӣ, аз ҷумла байналмидалӣ;

- таъмини амнияти иттилооти махфӣ ҳангоми яққоя амал кардани системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ дараҷаҳои гуногуни муҳофизат;

- ошкор намудани дастгоҳҳои электронӣ расби иттилоот, ки дар объектҳо ва воситаҳои техникӣ ҷойгир карда шудаанд.

Чорабиниҳои асосии таъкил-техникӣ хифзи иттилоот дар системаҳои умумидавлатии иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ инҳоянд:

- лицензиякунонии фаъолияти таъкилотҳо дар соҳаи хифзи иттилоот;

- аттестатсиякунии объектҳои иттилоотӣ барои иҷрои талаботҳои таъмини хифзи иттилоот ҳангоми гузаронидани қорҳои вобаста ба истифодаи маълумоте, ки сирри давлатиро таъкил менамоянд;

- сертификатсиякунии воситаҳои хифзи иттилоот ва назорати самаранокии истифодаи онҳо, инчунин хифзишавандагии иттилоот аз ихроҷшавӣ бо роҳҳои техникӣ система ва воситаҳои иттилоотӣ ва алоқа;

- даровардани маҳдудиятҳои ҳудудӣ, тақриршавандагӣ, энергетикӣ, фазӣ ва муваққати дар пазомҳои истифодаи воситаҳои техникӣ, ки бояд хифзи шаванд;

- таъкил ва истифода намудани системаҳои иттилоотӣ ва автоматикунӣ идоракунии дар шакли хифзишуда.

Дар соҳаи муҳофизат:

- ба объектҳои таъмини амнияти иттилоотӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи муҳофизат мансубанд.

- инфраструктураҳои иттилоотӣ мақомоти марказии идоракунии ҳарбӣ ва мақомоти идоракунии ҳарбии намудҳои Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷум-

хурии Тоҷикистон ва навъҳои қушун, қисмҳои ҳарбӣ ва ташкилотҳои, ки ба Ҷумҳурии Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешаванд, муассисаҳои илмӣ-тадқиқотӣ ва таълимии Вазорати муҳофизаи Ҷумҳурии Тоҷикистон;

захираҳои иттилоотии корхонаҳои комплекси муҳофиза ва муассисаҳои илмӣ-тадқиқотӣ, ки супоришҳои муҳофизавии давлатиро иҷро менамоянд ва ё ба масъалаҳои муҳофиза машғуланд;

воситаҳои барномавӣ-техникии системаҳои автоматикунонидашуда ва автоматии идоракунии қушунҳо ва аслиҳа, лавозимоти ҷангӣ ва техникаи ҳарбӣ, ки бо воситаҳои иттилоотӣ таҷдидида шудаанд;

мавбаъҳои иттилоотӣ, системаҳои алоқа ва инфраструктураҳои иттилоотии дигар қушунҳо, қисмҳо ва мақомоти ҳарбӣ.

Таҳдидҳои берунае, ки аз ҳама бештар барои объектҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи муҳофиза хатардоранд, инҳоянд:

ҳамаи намуди фаъолияти разведкаи давлатҳои хориҷӣ;

таъсири иттилоотӣ-техникӣ (аз ҷумла муборизаи радиоэлектронӣ, ворид шудан ба шабакаҳои компютерӣ) аз тарафи душманони аҳтимолӣ;

фаъолияти диверсионӣ-харобкории ҳадамоти махсуси давлатҳои хориҷӣ, ки бо усулҳои таъсири иттилоотӣ-психологӣ амалӣ карда мешаванд;

фаъолияти соҳторҳои сиёсӣ, иқтисодӣ ва ҳарбии хориҷӣ, ки зидди маффиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи муҳофиза равона карда шудаанд.

Таҳдидҳои дохилӣ, ки аз ҳама бештар барои объектҳои зикргардида хатарноканд *инҳоянд*:

вайронкунии низоми муқарраршудаи ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва интиқоли иттилоот, ки дар ситодҳо ва муассисаҳои Вазорати муҳофизаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар корхонаҳои комплекси муҳофиза мавҷуданд;

амалҳои ғаразнок, инчунин хатоҳои ҳайати коркунони системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионии таъиноти махсус;

ба таври лозим қор накардани системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионии таъиноти махсус;

фаъолияти аҳтимолии иттилоотӣ-ташвиқотӣ, ки обрӯи Ҷумҳурии Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тайёрии ҷангии онро мерезонад;

ҳал нашуда мондани масъалаҳои ҳифзи моликияти зеҳнии корхонаҳои комплекси муҳофиза, ки боиси ба хориҷа ихроҷ шудани захираҳои пурқимати иттилооти давлатӣ мегардад;

ҳал нашуда мондани масъалаҳои ҳифзи иқтисодии хизматчиёни ҳарбӣ ва аъзоёни оилаи онҳо.

Таҳдидҳои номбаршудаи дохилӣ дар шароити мутақаллиб шудани вазъиати ҳарбӣ-сиёсӣ махсусан хатарнок мешаванд.

Самтҳои асосии махсус-таъминии системаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи муҳофиза инҳоянд:

мунтазам ошкор намудани таҳдидҳо ва сарчашмаҳои он; мураббат сохтани мақсадҳои таъмини амнияти иттилоотӣ дар соҳаи муҳофиза ва муайян намудани вазифаҳои амалии дахлдор;

гузаронидани сертификатсияи таъмини барномавии умумӣ ва махсус, маҷмӯи барномаҳои таҷрибавӣ ва воситаҳои ҳифзи иттилоот дар

системаҳои автоматикунонидашудаи мавҷуда ва таъкилшавандаи идоракунии таъиноти ҳарбӣ ва системаҳои алоқа, ки дар таркиби худ ҷузъҳои техникани ҳисоббарор доранд;

мунтазам таҷмил додани воситаҳои ҳифзи иттилоот аз дастрасии беиҷозат, инкишоф додани системаҳои ҳифзшудаи алоқа ва идора ба қушунҳо ва аслиҳа, баланд бардоштани боэътимодии таъмини махсуси барномавӣ;

тақмили сохторҳои мақомоти коркунандаи системаҳои таъмини амнияти иттилоотӣ дар соҳаи мудофия ва ҳамоҳангсозии фаъолияти яққоии онҳо;

тақмили усулу тарзҳои ниқобпӯшони стратегӣ ва фаврӣ, разведка ва муборизаи радиоэлектронӣ, усулу воситаҳои муқобилияти фаъолони нисбати амалиётҳои иттилоотӣ-ташвиқотӣ ва психологӣи душмани аҳтимоли;

тайёр намудани мутахассисон дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии соҳаи мудофия.

Дар соҳаҳои ҳифзи ҳуқуқ ва судӣ

Ба объектҳои аз ҳама муҳими таъмини амнияти иттилоотӣ дар соҳаҳои ҳифзи ҳуқуқ ва судӣ мансубанд:

манбаъҳои иттилоотии мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ки вазифаҳои ҳифзи ҳуқуқро амалӣ менамоянд, мақомоти судӣ, марказҳои иттилоотӣ-ҳисоббарорӣи онҳо, муассисаҳои илмӣ-тадқиқотӣ ва муассисаҳои таълимӣ, ки дорони маълумоти махсус ва маълумоти фаврия хусусияти хизматӣ дошта мewanанд;

марказҳои иттилоотӣ-ҳисоббарорӣ, таъмини иттилоотӣ, техникӣ, барномавӣ ва меъёрии онҳо;

инфраструктураҳои иттилоотӣ (шабакаҳои иттилоотӣ-ҳисоббарорӣ, нуқтаҳои идоракунии, нуқтаҳо ва хатҳои алоқа).

Таҳдидҳои берунае, ки аз ҳама бештар барои объектҳои таъмини амнияти иттилоотӣ дар соҳаҳои ҳифзи ҳуқуқ ва судӣ хатар доранд, инҳоянд:

фаъолияти разведкаи хадамоти махсуси давлатҳои хориҷӣ, ҷамъиятҳо, таъкилотҳо ва гурӯҳҳои ҷинояткори байналмилалӣ, вобаста ба ҷамъкунии маълумоте, ки вазифаҳо, нақшаи фаъолиятҳо, таҷҳизонии техникӣ, усули корҳо ва маҳалли ҷойгиршавии қисмҳои махсус ва мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ошкор менамоянд;

фаъолияти давлатҳои хориҷӣ ва сохторҳои хусусӣи тифоратӣ, ки барои ба даст овардани дастрасии беиҷозат ба манбаъҳои иттилоотии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва судӣ кӯшиш менамоянд.

Таҳдидҳои дохилӣ, ки аз ҳама бештар барои объектҳои зикргардида хатар доранд, инҳоянд:

вайронкунии низоми муқарраршудаи ҷамъоварӣ, коркард, нигоҳдорӣ ва интиқоли иттилооте, ки дар картотекаҳо ва банкҳои автоматикунонидашудаи маълумот мавҷуданд ва барои тафтиши ҷиноятҳо истифода мешаванд;

покифоягии танзими қонунгузорӣ ва меъёрии мубодилаи иттилоотӣ дар соҳаҳои ҳифзи ҳуқуқ ва судӣ;

мавҷуд набудани методологияи ягонаи ҷамъоварӣ, коркард ва нигоҳдорӣи иттилоотӣ хусусияти фаврӣ-ҷустуҷӯӣ, маълумотӣ, криминалистӣ ва оморӣ дошта;

аз кор мондани воситаҳои техникӣ ва вайроншавии таъминии барномавӣ дар системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ;

амалҳои ғаразнок, инчунин хатоҳои қорқуноне, ки бевосита ба ташқил ва пеш бурдани картотекаҳо ва банкҳои автоматикунонидашудаи маълумот машғуланд;

дар қатори усулҳо ва воситаҳои умумии ҳифзи иттилооти истифодаи васеъ дошта инчунин усулҳо ва воситаҳои махсуси амнияти иттилоотӣ дар соҳаҳои ҳифзи ҳуқуқ ва судӣ татбиқ мешаванд.

Асосатариини онҳо инҳоянд:

ташқили системаи ҳифзшудаи бисёрсатҳии банкҳои яққояқардашудаи маълумотҳои хусусияти ғаврий-ҷустуҷӯӣ, маълумотӣ, криминалистӣ ва ғайраи дошта дар заминаи системаҳои махсусгардонидашудаи иттилоотӣ-телекоммуникатсионӣ;

баланд бардоштани сатҳи тайёрии касбӣ ва махсуси истифодабарандагонии системаҳои иттилоотӣ.

Дар шароити вазъияти ғавқуллодда.

Объектҳои аз ҳама бештар осебпазири таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити ҳолати ғавқуллодда, системаи қабули қарорҳо оид ба амалиётҳои ғаврийи нобаста ба инкишофи ҷунун ҳолатҳо ва рафти бартараф намудани оқибатҳои он, инчунин системаи ҷамъоварӣ ва қорқарди иттилоот дар бораи эҳтимолии ба вуҷуд омадани ҳолатҳои ғавқуллодда мебошанд.

Барои ғавқилияти мӯътадилӣ объектҳои зикршардда, таъминии амнияти инфраструктураҳои иттилоотӣ ҳангоми садамаҳо, ғалокатҳо ва ғайраҳои табиӣ аҳамияти махсус дорад. Пинҳонкунӣ, таъхири вайроншавӣ, таҳриф ва вайронкунии иттилооти ғаврий, дастрасии бейҷозат ба он аз ҷониби шахсон алоҳида ё гурӯҳи шахсон метавонад бойси ҳам қурбон шудани одамон ва ҳам ба бавуҷуд омадани ҳар гуна мушқилиҳо ҳангоми бартараф кардани оқибатҳои ҳолатҳои ғавқуллодда гардад, ки ба хусусияти таъсири иттилоотӣ дар шароитҳои ғавқуллодда алоқаманданд;

ба ҳаракат даровардани анбуҳи одамон, ки ғарифтори стресси рӯҳианд;

ба зуд ба вуҷуд омадан ва паҳн шудани воҳима ва бетартибӣ дар байни онҳо дар асоси овозаҳо, иттилооти бардурӯв ё нодуруст.

Ба самтҳои махсуси шароитҳои мазкурӣ таъминии амнияти иттилоотӣ мансубанд:

таҳияи системаҳои самаранокӣ мониторинги объектҳои хатарангон зид, ки вайронкунии ғавқилиятанон метавонад бойси ба вуҷуд омадани ҳолати ғавқуллодда гардад, инчунин пешгунии ҳолатҳои ғавқуллодда;

тақмили системаҳои хабардоркунии аҳоли дар бораи таҳдида ба вуҷуд омадани ҳолатҳои ғавқуллодда, дар бораи шароитҳои бавуҷудӣ ва инкишофи онҳо;

баланд бардоштани боэътимодии системаҳои қорқард ва интиқоли иттилооте, ки ғавқилияти мақомоти ҳокимияти давлатиро таъмин менамоянд;

пешгунии рафтори аҳоли дар тахти таъсири иттилооти дурӯв ё нодуруст дар бораи эҳтимолияти ҳолати ғавқуллодда ва қор қарда баромадани чораҳои расонидани ёри ба анбуҳи одамон дар шароити ин вазъият;

таҳияи чораҳои махсуси ҳифзи системаҳои иттилоотӣ, ки идоракунии истеҳсолоти аз ҷиҳати экологӣ хатарнок ва аз ҷиҳати иқтисодӣ муҳимро таъмин менамоянд.

II.3. Ҳамкорӣҳои байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотӣ

Ҳамкорӣҳои байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотӣ — қисми ҷудонашавандани таъкилкунандаи ҳамкорӣҳои сиёсӣ, ҳарбӣ, иқтисодӣ, маданӣ ва дигар намунаҳои ҳамкорӣҳои мамлакатҳои қомеаи ҷаҳонӣ мебошад. Чунин ҳамкорӣҳо бояд барои ба ҷаҳон бардоштани амнияти иттилоотӣи ҳамаи аъзоёни қомеаи ҷаҳонӣ, аз ҷумла Ҷумҳурии Тоҷикистон, кӯмак намоянд. Хусусияти ҳамкорӣҳои байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотӣ аз он иборат аст, ки вай дар шароити тезувандавии рақобати байналмилалӣ барои соҳиб шудан ба маълумоти технологияи ва иттилоотӣ, барои ҳукуматҳои дар бозори ғуруҳ, дар шароити давом ёфтани кӯшишҳои таъкил намунаҳои муносибатҳои байналмилалӣ, ки ба яктарафа ҳал намунаҳои масъалаҳои муҳими сиёсати ҷаҳонӣ асос ёфтааст, амалӣ карда мешавад.

Ҳамаи ин метавонад ба марҳабаи нави густариши мусаллаҳшавии бопитоб дар соҳаи иттилоотӣ, афзоиши таҳлили воридшавии разведкаҳои ҳамаҷи ва фармоишҳои ҳамаҷи ба Тоҷикистон, аз ҷумла бо истифодаи соҳаҳои иттилоотӣи глобалӣ, оварда расонад.

Самтҳои асосии ҳамкорӣҳои байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотӣ инҳоянд:

манъ намунаҳои таҳия, паҳнкунии ва истифодаи «яроқи иттилоотӣ»;

таъминии амнияти мубодилаи иттилоотӣи байналмилалӣ, аз ҷумла бо осои нигоҳ доштани иттилоот ҳамаҷи интиқоли он бо роҳҳои телекоммуникатсионии миллӣ ва роҳҳои алоқа;

ҳамаҷиҳои фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳукуқи мамлакатҳои ба қомеаи ҷаҳонӣ дохилшуда барои пешгирӣ намунаҳои ҷиноятҳои компютерӣ;

пешгирӣ намунаҳои дастрасии бепарозат ба иттилоотӣи махфӣ дар шабакаҳои байналмилалӣи баъзиҳои телекоммуникатсионӣ ва системаҳои таъминии иттилоотӣи савдои ҷаҳонӣ, ба иттилоотӣи таъкилотҳои ҳифзи ҳукуқи байналмилалӣ, ки бо ҷиноятҳои мутапаккили трансмиллӣ, терроризми байналхалқӣ, паҳнкунии маводи муҳаддир ва мадҳушкунанда, савдои гайриқонунии аслиқа ва маводи тарқанда, инчунин ғуруҳи одамон, муборизаи мебаранд.

Ҳамаҷи амалӣ намунаҳои ҳамкорӣҳои байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотӣ ба масъалаҳои асосии ҳамкорӣҳо бо давлатҳои иштирокчи Иттиҳоди Давлатҳои Мустиқил бояд аҳамияти махсус дода шавад.

Барои амалӣ намунаҳои ин ҳамкорӣ аз рӯи самтҳои зикргардида таъминии иштироки фаъоли Тоҷикистон дар ҳамаи таъкилотҳои байналмилалӣ, ки фаъолиятро дар соҳаи ҳифзи иттилоот, аз ҷумла дар соҳаи стандартикунонӣ ва сертификатсиякунонии воситаҳои иттилоотӣи ва ҳифзи иттилоот амалӣ менамоянд, зарур аст.

**III. Муқаррароти асосии сиёсати давлатии таъминии амнияти
иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва чорабиниҳои
аввалиндараҷаи татбиқи он**

**III.1. Муқаррароти асосии сиёсати давлатии таъминии амнияти итти-
лоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Сиёсати давлатии таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон самтҳои асосии фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар ин соҳа, тартиби вобастакунии вазифаҳои онҳоро барои ҳифзи манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи иттилоот дар доираи самтҳои фаъолияти онҳо муайян менамояд ва ба риояи манфиатҳои мутавозини шахсият, ҷамъият ва давлат дар соҳаи иттилоот асос ёфтааст.

Сиёсати давлатии таъминии иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба принципҳои асосии зерин асос ёфтааст:

риояи Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, принципҳо ва меъёрҳои аз тарафи умумпазируфташудаи ҳуқуқи байналмилалӣ ҳангоми амалӣ намудани фаъолият оид ба таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

ошкорӣ дар татбиқи вазифаҳои мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ки ҳабардоркунии аҳли ҷомеа дар бораи фаъолияти онҳоро бо назардошти маҳдудиятҳои, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар кардааст, пешбинӣ менамояд;

баробарҳуқуқии ҳамаи иштирокчиёни раванди ҳамкорихон иттилоотӣ новобаста ба мақоми сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодии онҳо, ки бар ҳуқуқи конститутсионии шаҳрвандон ба ҳустуҷӯи озод, гирифтаи, додан, истеҳсол ва пахши иттилоот бо ҳар кадом тарзи қонунӣ, асос ёфтааст;

истифодаи технологияи ҳозиразамони иттилоотӣ ва телекоммуникатсионии хориҷӣ ва инкишофи ватании онҳо, истеҳсоли воситаҳои техникӣ ва барномавӣ, ки ба қобилияти таъминии тақмили шабакаҳои телекоммуникатсионии миллий, ҷалби онҳо ба шабакаҳои глобалии иттилоотӣ бо мақсади риояи манфиатҳои ҳаётаи муҳими Ҷумҳурии Тоҷикистонро до-ранд.

Давлат дар рафти адои вазифаҳои худ оид ба таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон:

таҳлили объективӣ ва ҳамаатарафа, пешгӯикунии таҳдиди амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистонро анҷом дода, чораҳои таъминии амниятро таҳия менамояд;

кори мақомоти қонунгузорӣ (намояндагӣ) ва иҷроияи ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро оид ба татбиқи маҷмӯи чораҳо, ки ба-рои пешгирӣ, зада гардонидан ва бетасир кардани таҳдид ба амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон равона карда шудааст, таъкил мена-мояд;

фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятиро, ки ба ҳабардоркунии объективӣ аҳоли дар бораи зухуроти аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳими ҳаёти ҷамъиятӣ, ҳифзи ҷамъият аз иттилооти таҳрифшуда ва подурӯст нигаронида шудааст, дастгирӣ менамояд;

назорати коркард, сохтан, инкишоф додан, истифода бурдан, содирот ва воридоти воситаҳои ҳифзи иттилоотро ба воситаи сертификатсия-купонӣ ва литсензиякунии фаъолияти онҳо дар соҳаи ҳифзи иттилоот, ба амал мебарорад;

сиёсати протексионии заруриро нисбати истеҳсолкунандагони воситаҳои иттилоотӣ ва ҳифзи иттилоот дар қаламрави Тоҷикистон пеш мебарад ва барои ҳифзи бозори дохилӣ аз дохил шудани воситаҳои иттилоотӣ ва маҳсулоти иттилоотии бесифат, чораҳо меандешад;

ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои роҳ ёфтан ба манбаъҳои иттилоотии ҷаҳонӣ, шабакаҳои глобалии иттилоотӣ кӯмак менамояд;

сиёсати иттилоотии давлати Тоҷикистонро ташкил ва татбиқ менамояд;

таҳияи барномаҳои таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки қўшиши ташкилотҳои давлатӣ ва ғайридавлатиро дар соҳаи мазкур муттаҳид менамояд, ба роҳ мемонад;

ба интернационализатсиякунонии шабака ва системаҳои глобалии иттилоотӣ, инчунин дохил шудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷомеаи ҷаҳонии иттилоотӣ дар шароити ҳамкорӣҳои баробарҳуқуқ кӯмак менамояд.

Такмили механизмҳои ҳуқуқии танзими муносибатҳои ҷамъиятӣ, ки дар соҳаи иттилоотӣ ба вучуд меояд, самти аввалинчарақан сиёсати давлатӣ дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Ин дар назар дорад:

баҳо додан ба самаранокии татбиқи санадҳои амалкунандаи қонунгузорӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи иттилоотӣ ва таҳияи барномаҳои тақмили он;

ташкيلي механизмҳои танзими ҳуқуқии таъминии амнияти иттилоотӣ;

муайян намудани мақоми ҳуқуқии ҳамаи субъектҳои муносибатҳо дар соҳаи иттилоот аз ҷумла истифодабарандагони системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ ва муқаррар намудани маъсулияти онҳо барои риояи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи мазкур;

ташкيلي системаи ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумотҳо дар бораи сарчашмаҳои таҳияи амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар бораи оқибатҳои амалӣ намудани онҳо;

таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки ташкили тафтишот ва тартиботи баррасии судиро аз рӯи факти амали зиддиҳуқуқӣ дар соҳаи иттилоотӣ, инчунин тартиби бартарафкунии оқибатҳои ин амалҳои зиддиқонуниро муайян менамояд;

таҳияи таркибҳои ҳуқуқвайронкунӣ бо назардошти хусусиятҳои ҷавобгарии ҷиноятӣ, граждани, маъмурӣ, интизомӣ ва дохил намудани меъёрҳои дахлдори ҳуқуқӣ ба кодексҳои ҷиноятӣ, граждани, маъмурӣ ва механикӣ, ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи хизмати давлатӣ;

такмили системаҳои тайёркунии кадрҳо, ки дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мешаванд.

Таъминии ҳуқуқии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон пеш аз ҳама бояд ба риояи принсипҳои қонуният, мувозинати манфиатҳои шаҳрвандон, ҷамъият ва давлат дар соҳаи иттилоот асос ёбад.

Риояи принсипи қонуният аз мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон талаб менамояд, ки ҳангоми ҳал намудани ҷанҷолҳои дар соҳаи иттилоот ба вучуд омада бечуну чаро санадҳои қонунгузори ва дигар санадҳои меъёрию ҳуқуқие, ки муносибатҳоро дар ин соҳа ба танзим мебароранд, ба роҳбарӣ гиранд.

Риояи принсипи мувозинати манфиатҳои шаҳрвандон, ҷамъият ва давлат дар соҳаи иттилоот дар қонунгузори инъикос ёфтани афзалияти ин манфиатҳоро дар соҳаҳои гуногуни фаъолияти ҳаёти ҷамъияти, инчунин истифодаи паҳлҳои назорати ҷамъиятии фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар назар дорад. Амалӣ намудани қаророти ҳуқуқи овоздиҳии конституционии инсон ва шаҳрванд, ки ба фаъолият дар соҳаи иттилоот дахл дорад, аз масъалаҳои муҳимтарини давлат дар соҳаи амнияти иттилоотӣ мебошад.

Таҳияи механизмҳои таъминии ҳуқуқи амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар маҷмӯъ, чорабиниҳои иттилоотии соҳаи ҳуқуқиро дар бар мегирад.

Бо мақсади муайян ва мутобик кардани манфиатҳои мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар субъектҳои муносибатҳои дар соҳаи иттилоот ва таҳияи қарорҳои зарурӣ, давлат, ташкили шӯроҳои ҷамъияти, кумитаҳо ва комиссияҳоро бо намоидагии васеи иттилоотӣ ҷамъияти дастгирӣ мекунад ва ба таъсири кӯи самаранокӣ онҳо ёрӣ мерасонад.

III.2. Чорабиниҳои аввалиндараҷаи татбиқи сиёсати давлатӣ таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Чорабиниҳои аввалиндараҷаи татбиқи сиёсати давлатии таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳоянд:

таҳия ва ҷорӣ намудани механизмҳои татбиқи меъёрҳои ҳуқуқие, ки муносибатҳоро дар соҳаи иттилоот танзим менамоянд, инчунин тайёр намудани концепсияи таъминии ҳуқуқи амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

таҳия ва татбиқи намудани вбситаҳои баланд бардоштани самаранокӣ роҳбарии давлатӣ ба фаъолияти васонти ахбори умуми давлатӣ, амалӣ намудани сиёсати иттилоотии давлатӣ;

қабул ва татбиқи намудани барномаҳо, ки таъминии бойгонии дастрасии умумӣ захираҳои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, баланд бардоштани маданияти ҳуқуқӣ ва саводнокии компютерӣ шаҳрвандон, инкишофи инфраструктураҳои фазои ягонаи иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, муқобилати комплексӣ ба таҳдидҳои ҷангӣ иттилоотӣ, истифодаи технологияҳои беҳатарӣ иттилоотӣ барои системаҳо, ки дар рафти татбиқи вазифаҳои ҳаётан муҳими ҷамъият ва давлат истифода менамоянд, пешгирӣ намудани ҷинояти компютерӣ, ташкили системаҳои иттилоотӣ-телекоммуникатсионии таъиноти махсус ба манфиати мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро пешбинӣ менамоянд;

таъминии мустақилияти технологияи мамлакат дар соҳаи қорандозӣ ва ба истифодаи системаҳои иттилоотӣ-телекоммуникатсионӣ таъиноти мудоғибаӣ;

таъминидиҳии системаи тайёркунии кадрҳо, ки дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода менамояд;

ҳамоҳангсозии стандартҳои ватанӣ дар соҳаи иттилоотӣ ва таъминии амнияти иттилоотӣ системаҳои автоматикунбнидашудаи идоракунии системаҳои иттилоотӣ ва телекоммуникатсионии таъиноти умумӣ ва махсус.

IV. Асоси ташкилии системаҳои таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

IV.1. Базиғаҳои асосии системаҳои таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Системаи таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои амалӣ намудани сиёсати давлатӣ дар соҳаи мазкур пешбинӣ шудааст.

Базиғаҳои асосии системаҳои таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳоянд:

таҳияи асосӣ метериали ҳуқуқӣ дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

фароҳам овардани шароитҳо барои амалӣ намудани ҳуқуқи шаҳрвандон ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ба фаъолияти бо қонун иҷозат додашуда дар соҳаи иттилоот;

муайян намудани ва нигоҳ доштани мувозинати байни талаботи шаҳрвандон, ҷамъият ва давлат дар мубодилаи озоди иттилоот ва маҳдудиятҳои зарурӣ барои паҳнии иттилоот;

баҳо додан ба ҳолати амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ошкор намудани сарчашмаҳои таҳдидҳои дохилӣ ва берунӣ амнияти иттилоотӣ; муайян намудани самтҳои афзалиятноки пешгирӣ намудани, зада гардонидани ва бетаъсир кардани ин таҳдидҳо;

ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии, ки масъалаҳои таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҳал менамоянд;

назорати фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, комиссияҳои давлатӣ ва байнидоравӣ, ки дар ҳал намудани масъалаҳои таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок менамоянд;

пешгирӣ, ошкор намудани ва баргараф кардани ҳуқуқвайронкуниҳои вобаста ба сӯиқасд ба манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, ҷамъият ва давлат дар соҳаи иттилоот, амалӣ намудани муносибатҳои судӣ аз рӯи парвандаҳои ҷиноятӣ дар ин соҳа;

ташкӣлӣ ва иттилоотӣ инфраструктураҳои иттилоотӣ ватанӣ, инчунин саноати воситаҳои телекоммуникатсионӣ ва иттилоотӣ, баъланд бардоштани сифати онҳо мутобиқи стандартҳои байналхалқӣ;

ташкӣли коркарди барномаҳои таъминии амнияти иттилоотӣ ва ҳамоҳангсозии фаъолияти татбиқӣ онҳо;

пеш бурдани сиёсати ягонаи техникӣ дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

ташкӣли тадқиқотҳои илмӣ бунёдӣ ва татбиқӣ дар соҳаи таъминии амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

ҳифзи манбаъҳои иттилоотии давлатӣ, пеш аз ҳама дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ, дар корхонаҳои сабоати мудофиа;

таъминии назорати офаридани ва истифода бурдани воситаҳои ҳифзи иттилоот ба воситаи лицензиякунони ҳатмин фаъолият дар соҳаи мазкур ва сертификатсияи воситаҳои ҳифзи иттилоот;

такмил ва инкишофи системаи ягонаи тайёркунии кадрҳо, ки дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мешавад;

амалӣ намудани ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотӣ, намоёндагӣ кардани манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ташкилотҳои дахлдори байналмилалӣ.

Салоҳияти мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар мақомот ва ташкилотҳо, ки ба ҳайати системаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва зерсистемаҳои он дохил мешаванд, бо қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳуқуқии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Вазифаи мақомоти ҳамоҳангкунандаи ғайбӣ мақомоти ҳокимияти давлатӣ, дигар мақомоти давлатӣ ва идоракуноӣ, ки ба ҳайати системаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешаванд, бо санадҳои алоҳидаи меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

IV.2. Унсурҳои асосии системаи ташкилии таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Системаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон қисми системаҳои таъмини амнияти миллии кишвар мешавад.

Системаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси ҷудо кардани ваколатҳои мақомоти ҳокимияти қонунгузор, иҷроия ва судӣ дар соҳаи мазкур ва ваколатҳои мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бунёд ёфтааст.

Муҳимтарин субъект асоси ташкилии системаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон инҳоянд: Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Шӯрои амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳукуматҳо, комиссияҳои байниидоравӣ ва давлатӣ, ки аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил карда мешаванд, мақомоти ҳудудоракунӣ маҳаллӣ, мақомоти ҳокимияти судӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, шаҳрвандоне, ки мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳал намудани масъалаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок менамоянд.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи ваколатҳои конституционӣ худ ба мақомот ва қувваҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳбарӣ менамояд; ба амалҳои марбут ба таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат медиҳад, мақомот ва қувваҳои ба вай тобеъ бударо барои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав ташкил ва барҳам медиҳад; самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатиро дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин барои татбиқи ҳамин Консепсия ҷораҳоро муайян менамояд.

Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон заминаи қонунгузорию дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташаккул медиҳад.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи ваколатҳои худ ва бо назардошти самтҳои афзалиятноки дар паёмҳои ҳарсолаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ифода карда шуда дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, фаъолияти мақомоти идоракунии давлатиро ҳамоҳангсозӣ менамояд, инчунин ҳангоми бо тартиби муқарраркардаи қонун таҳия кардани лоиҳаҳои буҷет барои солҳои дахлдор, ҷудо намудани маблағҳои заруриро барои амали намудани барномаҳои ин соҳа пешбинӣ менамояд.

Шӯрои амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистон қорҳои ошкор намудан ва баҳо додан ба таҳдиди амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба амал мебарорад, лоиҳаи қарорҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро оид ба пешгирӣ намудани чунин таҳдидҳо ғайраран тайёр менамояд, тақлифҳои дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин пешниҳодҳои барои аниқтар кардани муқаррароти алоҳидаи ин Консепсия қор карда мебарояд, фаъолияти мақомот ва қувваҳои барои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамоҳангсозӣ менамояд, аз тарафи мақомоти ҳокимияти давлатӣ иҷро карда шудани қарорҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро назорат мекунад.

Вазорат ва идораҳои иҷроӣ қонунгузорҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Президент ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар соҳаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамоянд; дар доираи салоҳияти худ санадҳои метёрию ҳуқуқиро дар ин соҳа таҳия ва бо тартиби муқарраршуда ба Президент ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамоянд.

Комиссияҳои байниидоравӣ ва давлатӣ, ки аз тарафи Президент ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин карда мешаванд, мутобиқи ваколатҳои ба онҳо додашуда масъалаҳои таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҳал менамоянд.

Ҳукуматҳо ва мақомоти худидоракунии маҳаллӣ иҷроӣ қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукуматро дар соҳаи амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамоянд.

Мақомоти ҳокимияти судӣ адолати судиро аз рӯи парвандаҳо дар бораи ҷиноятҳои вобаста ба сӯиқасд ба манфиатҳои қонунии шахсият, ҷамъият ва давлат дар соҳаи иттилоот амалӣ менамояд ва ҳифзи судии шаҳрвандон ва иттиҳодияҳои ҷамъиятиро, ки ҳуқуқҳои онҳо дар қараёни ба фаъолияти таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон вайрон карда шудааст, таъмин менамояд.

Ба ҳайати системаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд зерсистемаҳои, ки ба ҳал намудани масъалаҳои маҳаллии соҳаи мазкур ҷиғаронида шудаанд, дохил шаванд.

Ба амал баровардани чорабиниҳои аввалиндараҷаи таъмини амнияти иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар ин Консепсия номбар шудаанд, таҳияи барномаҳои дахлдорро дар назар дорад. Дақиқтар кардани баъзе муқаррароти Консепсия дар соҳаҳои алоҳидаи фаъолияти ҷамъият ва давлат метавонад дар ҳуҷҷатҳои дахлдори тасдиқнамудани Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон сураат гирад.